

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Timon duunipaikkoja Jyväskylässä

Googlen Streets View on vallan mainio keksintö niille, jotka vain harvoin matkustavat matkakohteisiinsa konkreettisesti – tai niille, jotka nauttivat kaikesta mahdollisesta virtuaalisesti. Olen siis yksi niistä jotka mielummin eivät mene paikalle *livenä* ja ota sieltä sadoittain huonoja kuvia, varsinkaan silloin kun muisot eivät ole mieluisia. Mitä järkeä onkaan kuvata typerää pallinaamaa pallinaaman perästä, tai joutavia ihmisiä seisoskelemassa milloin minkäkin muistomerkin edessä. Jyväskylä *an sich* jää tietenkin tällä tavoin tietenkin pelkäksi määräksi päiväuneksi. Mutta tehdään mielummin vain tämä virtuaalimatka **Google Street View** -kuvausauton kyydissä. Kaikkea mahdollista, Jyväskylään liittyvää kuvallista aineistoa, ei ole saatavilla, koska niin paljon on joko purettu -tai lakkautettu tykkänään.

Google Street View -kuvausauto ei ole Jyväskylässä ihan joka paikkaan päässyt, ja siitä kuva-aineistosta, jonka se on saanut kasaan, olen valinnut ne kohteet, joiden kanssa olen ollut joskus ainakin jonkinlaisissa tekemisissä, ja joihin liittyvät tarinat tunnen parhaiten. Ylläoleva kuva on sekin Googlen tuotantoa, eli tarkemmin Google Earth -kuvastoa, ja siinähan se on – se yliopiston päärakennus. Siellä tuli kuunneltua **Faina Jyrkilän** sosiologian luentoja, ja käytyä erilaisissa konserteissa. Kuvassa näkyvät myös Lozzin ruokala, vanha kirjasto, seminaarirakennus, sekä liikuntatieteen laitos, ja näihin kaikkiin liittyy moniakin tarinoita. Luonnollisestikaan tarinat eivät ole sinällään tosia, mutta tosiasiat, joiden varaan tarinat rakentuvat, ovat tosia.

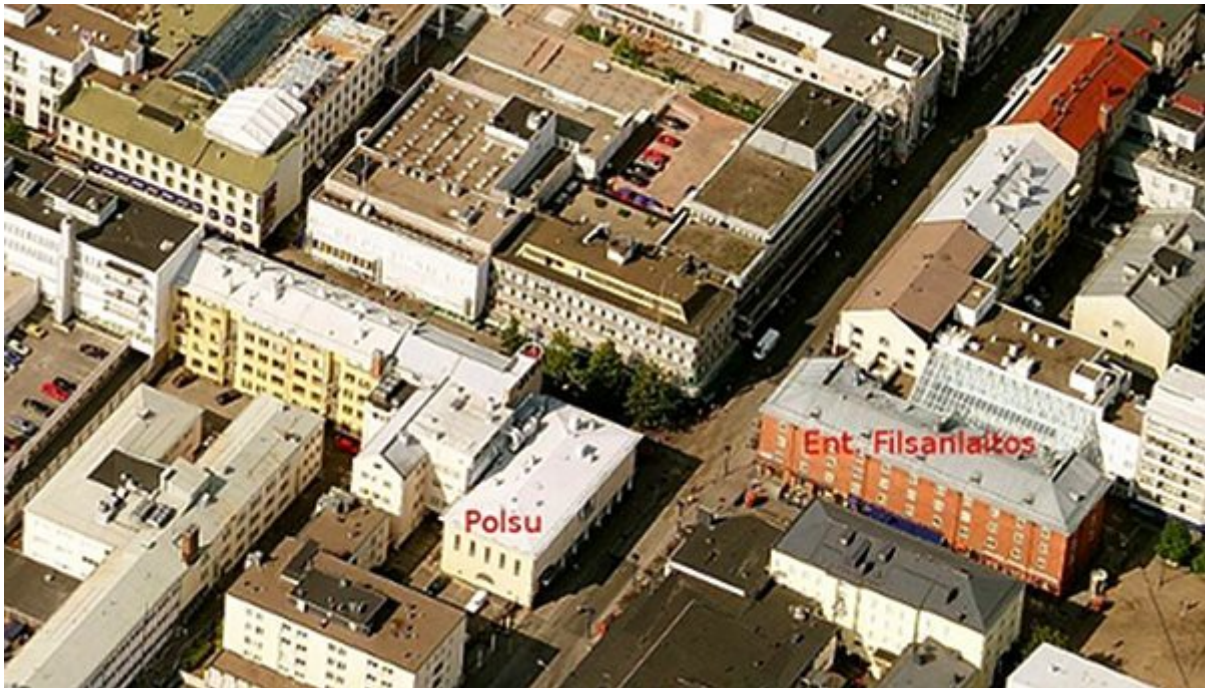
Kuten niin hyvin tiedämme, tekee vasta työ ihmisestä täysin vapaan, ja tätä oppia on sovellettu vuosisatojen ajan. Espanjalaiset valloittajat painivat Etelä-Amerikassa intiaanit kaivostöihin, ja Pohjois-Amerikan valkoiset uudisasukkaat toivat orjia aina Afrikasta asti, ja nämä saivat kokea työn onnea puuvillapelloilla – elleivät sitten päässeet *sisäneekereiksi*. Sivunmennen sanottuna, akateemisten opintojen päätarkoituksena on varmistaa se, että pääsee sisätöihin – mikä melkein vastaa amerikkalaisten orjien haavetta päästä sisähommiin. Alkuperäinen keskitysleirin *työvapauden portin yläkoriste* varastettiin tässä taannoin, mutta saatiin takaisin. Kuvassa näkyvää ”porttia” on astetta hankalampi varastaa, sillä pitäisi irroittaa koko silta – josta taas seuraisi junaonnettomuuksia. Mitä taas *työhön filosofisena ilmiönä* tulee, on parasta siinä tietenkin kevyt työ, josta maksetaan työn vaativuuteen nähden ihan kunnan palkkaa, ja tällaista työtä on nimenomaan kaikki henkinen työ, jossa eivät edes näpit paskaannu. Minäkin tein töitä eri puolilla Jyväskylää opiskeluaikoina, ja vähän sen jälkeenkin, ja näistä hommista maksettiin vaihtelevasti. Milloin enemmän, milloin taas vähemmän, ja toisinaan ei yhtään mitään. Palkkani meni melkein lyhentämättömänä erilaisten laskujen maksamiseen, sillä olin ottanut kaupoista luottoja saadakseni *hi-fi* -tason stereolaitteita, ja näissä kauppaliikkeiden luotoissa oli yleensä korkea korko, mutta ne olivat välttämättömiä jotta meikäläinenkin pystyi jotakin saamaan. Ymmärrän kaikkia ylivelkaantuneita, sillä kukaan ei hakua tietoisesti sellaiseksi, mutta kun se käy niin helposti. Olihan se hullua maksaa 12 000 markkaa **Nagamichin** kasettidekistä, ja saman verran muista hifivermeistä per kappale, mutta hulluus ei aina kysy aikaa ja paikkaa. Kun sitten työt loppuivat, jouduin myymään kaiken pois, mutta se oli pelkästään hyvä asia, ja nythän minulla on ollut jo vuosikausia kaikki se sama krääsä, ja tuplatenkin, jonka tuolloin menetin. En voi kuitenkaan rehvastella tunteneeni Jyväskylässäoloaikoinani kuuluisia ihmisiä, joilla useimmat mustelmia kirjoittelevat avoimesti ylpeilevät. Ne olivat lähinnä sellaisia rasvanahkaisia taviksia. Mutta ei se mitään.

Yliopisto

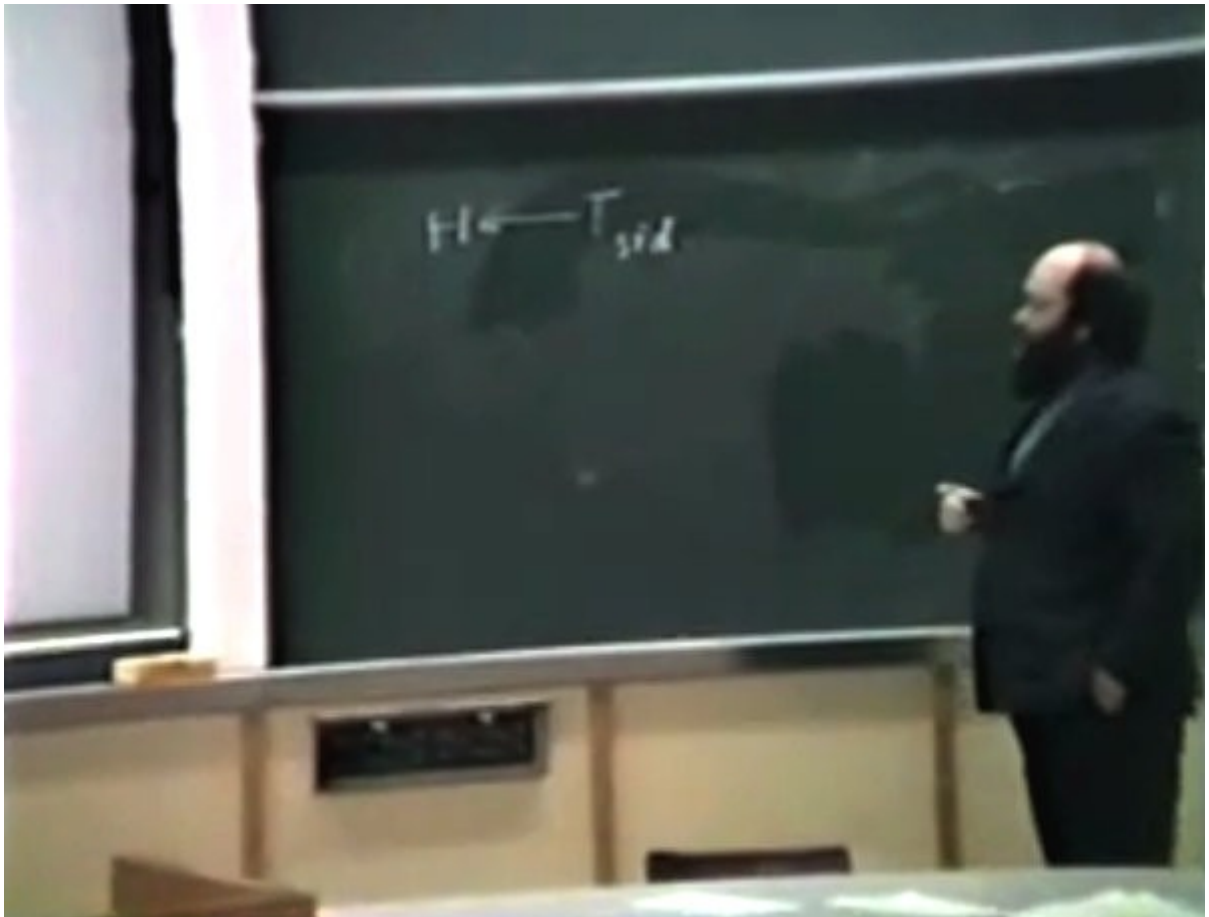

Kuvassa näky joku sininen metallihökötys, joka on pystytetty kirjaston ja hallintorakennuksen luomaan kulmaukseen, ja se nyt tarkoittaa mitä tarkoittaa, niinkuin yhden juopon jyvaskyläläisartistin pökäleveistokset tarkoittavat nekin jotakin, tai ei mitään. Todettakoon, että silloin kun minä tulin Jyväskylään, tulin sinne nimenomaan opiskelemaan viisaita asioita, ja suurin odotuksin. Ajattelin, että kun valmistuisin pastoriksi, saisin aina kutsuilla ottaa ensin, ja että sanojani kuunneltaisiin, ja puheitani kerrattaisiin kuin suuria uutisia. No, ainakaan alku ei ollut lupaava. Aluksi nimittäin jouduin asumaan rintamamiestalon yläkerrassa Kanavuoressa, joten sain käyttää paljon bussia. Isäntäväki oli yksinkertaista sorttia, ja ainakin välillisesti he aiheuttivat heti opistojen alkajaisiksi hankkimani amazoninpapukaijan kuoleman. Kun kävin päivittäin yliopistolla, avasi emäntä ikkunat huoneen ikkunat tuntikausiksi tuuletusta varten, ja koska oli talvi, ja kylmä, lintu vilustui - ja lopulta kuoli – kun alla oli *papukaijakuumeen* -nimellä tunnettu infektio, ja krooninen aliravitsemus. Onneksi talossa ei asunut samanlaista rintamamiestä kuin naapuritalossa, jossa mies ei lämmittänyt taloaan lainkaan, ja oli porannut seiiniin lukuisia tuuletusreikiä. Kun läksin sitten viimein tästä majapaikasta pois, sanoivat vanhukset, etteivät olisi ottaneet minua luokseen asumaan, jos olisivat tienneet millainen olin. No, voi sanoa, etten minäkään jäänyt niitä sen suuremmin kaipaamaan. Tämä asumisvaihe ei onneksi kestänyt montaa kuukautta, mikä oli vain hyvä asia miltä kannalta tahansa asiaa ajatellen. Noihin aikoihin akateemiset työnäkymät näyttivät hyvältä, koska akateemista työttömyyttä ei vielä tunnettu. Jos joku ei opiskeltuaan saanut hyviä hommia, oli hän melko varmasti juoppo, tai muuten tyrinyt pahasti elämässään, tai sitten hän oli sosiopaatti. Halusin lukea nimenomaan filosofiaa, koska luulin, että siinä olisi tarjolla kaikki tärkeä inhimillinen tieto. En käsittänyt, että olisi pitänyt syntyä rikkaaseen sukuun, jonka varallisuuden turvin olisi voinut elää joutilasta, filosofista elämää, ja tutkia vaikkapa hyttysen todellista *hyttysarvoa*. Rikkaana kaikki olisi ollut helpompaa, ja jollei olisi sattunut keksimään mitään uutta, ei se merkitsisi suurtakaan haittaa, koska ei se rikkaan elintaso siitä putoa, tai ole kiinni omasta menestyksestä. En minä toki katkera ole, mutta kuitenkin. On se vaan niin väärin! Muistan kun kerran kysyin Lozilla, eli kampuksella sijaitsevassa ylioppilasruokalassa eräältä tällaiselta kultalusikkahemmolta, *milloin leipä lakkaa olemasta leipää*. Tämä mietti asiaa pitkään, rypisteli otsaansa, ja otaksui lopulta tämän tapahtuvan silloin kun *leipä alkaa olla enemmänkin paskaa kuin leipää*. Tavallisen, rasvanahkaisen työmiehen, tai alaluokkaan syntyneen, on turhanaikaista haaveilla hengentieteistä, ellei ole poikkeuksellisen lahjakas. Lisäksi minun on vaikeaa kuvitella käyttäytyväni kuten eräs proffani, kun tämä istui eräässä pariisilaisessa puistossa lukemassa jotakin filosofista kirjaa, ja viereen istui sievä neitokainen, mutta proffa senkun vaan jatkoi lukuaan. Sanon tähän vain sen, että kirjanluku olisi ainakin minulta jääneet siihen, ja keskiyön aikaan olisin melkoisella varmuudella kokenut *sen*, neitosen kanssa, tai ilman. Mitä nyt kukakin tärkeänä pitää tässä elämässä. Ei minun akateemisissa etukäteistavoitteissani silti mitään vikaa ollut, sillä olin jo

Joutsenon opistossa otaksunut valmistuvani kerran *parapsykologiksi*, ja opiston tytöt uskoivat, että varmaankin siitä sellainen tulee, kun se niin sanoo. Onhan se niin fiksuikin. Mutta kuvitelmani niin yliopistosta, kuin filosofiastakin, olivat ruusuisia, ja epärealistisia. Eihän se niin mennyt kuin ajattelin - ei lähellekään. Luin filosofiasta *Laudaturin* verran, ja vieläpä erinomaisin tiedoin. Psykologiasta luin *Cum Lauden*, ja senkin hyvin tiedoin. Lisäksi luin kasvatustieteitä, tilastotieteitä ja sosiologiaa. Lopputulemana oli se, että minusta tuli *yhteiskuntatieteiden lisensiaatti*, kun oikein vaatimalla vaadin tiedekunnalta tutkintoa, johon minulla oli oikeus, ja johon olin suorittanut kaiken tarvittavan. Tohtoriksi en kuitenkaan yltänyt. Ei minua sellaiseksi päästetty. Kirjoitin toki, tuskalla ja työllä, muutamia väitöskirjaversioita, väliin jopa kieltä vaihtaen, mutta milloin väitöskirjan kieli oli väärä, ja milloin taas siinä oli viitteitä liian paljon, ja milloin nyt mitään puutelistaa niiden päähän pälkähti. Onhan niin, että kaikkea voi muuttaa ja parantaa, jos saa oikeita ohjeita, mutta jollei saa mitään palautetta, on todella vaikeaa tietää, miten muut kokevat tekstisi, ja miten osuvina ne aatoksiasi pitävät. Lähetin erään version työstäni jollekin oululaiselle yhteiskuntatieteilijälle, ja tämä luki työn kursoorisesti, ja lähetti palautteet, jossa luokitteli työn pahasti keskeneräiseksi, ja ettei sitä julkaistaisi ainakaan hänen yhteiskuntatieteiden laitoksessaan. Eipä tietenkään, koska eihän työtä ollut Ouluun tarkoitettu, ja kyseessä oli filosofinen työ, mutta kun lukija on tyhmä niin se myös on tyhmä. Kukaan todella varteenotettava vastaanintaja ei koskaan lukenut työtäni, ja ne, jotka sen lukivat, eivät sitä kuulemma ymmärtäneet. Eivät näyttäneet ymmärtävän tärkeintä, että jotta olisin kyennyt työtäni puolustamaan, oli kaiken oltava tuoreessa muistissa, ja mielen notkeana, mutta kun aikaa kului, alkoi paras terä tylsyä, ja jos olisinkin saanut tilaisuuden puolustaa työtäni (vuosien jälkeen), olisin tehnyt vain itsestäni täydellisen narrin, ja väittänyt kuten eräässä Speden sketsissä: ”*kyllä varmaan on niin, kyllä varmaan...*” Jos minun isäni olisi ollut joku varakas *von*, olisivat asiat menneet läpi pikavauhtia, kaikissa instansseissa. Minkä tohtorin maailma minussa menettikään, sillä minä ainakin olisin osannut *ottaa ensin*, kuten pastorit aina kinkereillä.

Alunperin Jyväskylän yliopiston filosofian laitos sijaitsi Kauppakadun alapäässä, Aren vieressä sijaitsevassa, idyllisessä punatiilitalossa. Se oli tavallaan kodikas, ja siellä työskentelevistä ihmisistä sai paljon myönteisemmän kuvan kuin muutoin olisi ollut mahdollista. Ne olivat niin rennon oloisia! Varmaankin ne harrastivat samanlaista kyynärpäätaktiikkaa kuin missä tahansa muuallakin, mutta tuossa talossa veisteltiin vielä vitsejä ja puheltiin mukavia. Filosofian opiskelu oli pitkälti vain kirjojen lukemista, ja tietokoneita ei vielä juurikaan käytetty opinnoissa, saati sitten niiden käyttöä opetettu. Kun Mattilanniemeen valmistuivat A ja B -talot, sai filosofian laitos sieltä uuden kodin. Jotakin enteellistä oli mielestäni siinä, että filosofia joutui mukautumaan tiiliskiven muotoiseen rakennukseen, ja häviämään myöhemmin yhteiskuntatieteellisen tiedekunan alaosastoksi, sinne perimmäiseen nurkkaan. Ja sitten sekin joutui poistumaan Mattilanniemestä jonnekin takavasemmalle.

Tein yliopistossa töitä muutamia vuosia filosofian laitoksella, ja tutustuin siellä tahtomattainkin moniin filosofeihin, jotka tekivät ihan oikeita filosofin töitäkin. Tai ne saivat sieltä palkkansa. Ylläolevassa kuvassa luennoiva filosofi sanoi minulle erään kerran, että lukeminen ja opiskelu kannattaa aina, sillä niin pääsee varmimmin ”sisähommiin”, eivätkä paikat kipeydy. Olen ripannut kuvan itse ottamastani videopätkästä, joten ainakin tähän videoon minulla on jakamaton oikeus, vaikka sen katsoivatkin aikanaan jotkut laitoksen työntekijöistä, ja sanoivat minun taipumukseni viittaavat elokuva-alalle. Ja näkevähän tuon kai kaikki, että selvä mestariteoshan se tuossa on. Mutta kyllä minä ihan tosissani opettelín videokuvausta, mutta ei se kiinnostanut ketään. Yhden **Hirvelän** kanssa pidettiin oikein luentosarja atk:n käytöstä filosofian opetuksessa, mutta olimme liikaa aikaa edellä, sillä opetuksen todentamiseen ja elävöittämiseen saatavilla olevat välineet olivat perin alkeellisia, ja tietokoneet hitaita ja tehottomina, ja käytettävissä oleva grafiikkaa onnetonta.

Mattilanniemen A ja B -talot rakennettiin tavallaan kaatopaikan päälle, sillä tuohon paikkaan oli haudattu myrkyllisiä kondensaattoreita – tai ainakin näin minulle kerrottiin. Nyt molemmat kuvassa näkyvistä rakennuksista puretaan, ja tilalle rakennetaan jotakin *upeaa*. Puhutaan kosteusvauriosta, mutta taustalla saattavat kummitella vanhat maaperässä olevat myrkyt, ja se, että aikanaan nämä rakennukset piti saada valmiiksi pikavauhtia. Tehtiin huonosti, ja fuskattiin kaikessa missä vain voi fuskata. Nytemmin sekä psykologian -että filosofian laitos ovat muuttaneet muualle, ja en ole perillä toteutuiko purkupäätös, sillä onhan tuo kaikkien tuntema taloudellinen lama hiipinyt väliin, ja yliopistokaan eivät kykene rellestämään entiseen malliin. Tein yliopistossa töitä muutamia vuosia filosofian laitoksella tuossa rakennuksessa, ja työtehtäväni olivat lähinnä *tilapäisiä virastotöitä*, tai sillä nimikkeellä ne kulkivat. Olin siis milloin minkäkinlainen tilapäinen assistentti, tai tilapäinen amanuenssi, tai milloin nyt mitään titteliä käytettiin. Oleellista asiassa on se, etten ollut oikea assistentti, tai oikea amanuenssi. Kirjoitin tuona aikana kuitenkin laajan tutkielman, jonka nimi oli muistaakseni *Pragmatismi ja ameikkalaisen filosofian traditio*, ja se jopa julkaistiin laitoksen julkaisusarjassa, ja oli myytävänä Kampuksen kirjakaupassa. Tein myös useita pienempiä tutkielmia, jotka ajautuivat laitoksella mappiin öö. Lisäksi minulla oli joitakin lyhyitä luentosarjoja, joissa osanottajien määrä vaihteli nollostakolmeenkymmeneen. Mistään ei oikein saanut siellä kiinni, ja vuodet kuluivat enemmän tai vähemmän hukkaan. Kaikki nuo *kultaiset vuodet*, jolloin voimaa ja rohkeutta olisi riittänyt vaikka mihin. Vaikka rokkenrolliin! Uskon vakaasti, että ihmisen pitää tehdä, mikä täytyy tehdä, ja tehdä se mielummin alle kolmekymppisenä, sillä ihmisen takuu-aika alkaa olla pian tämän jälkeen ummessa. Nuorena sitä jaksaa paremmin, eikä epäile juurikaan sen tiedon paikkansapitävyyttä, jota vielä sujuvasti oppii. Ehkä merkittävin tapaus, joka kohdalleni sattui, filosofian laitoksella oloni aikoihin, oli se, kun laitokselle tulivat ensimmäiset PC-tietokoneet, ja minä sain tehtäväkseni tutustua niihin. Käyttöjärjestelmänä näissä oli *MS-DOS*, ja laitteen mukana seurasi englanninkielinen, täysin käsittämätön manuaali. Edes matematiikan laitokselta ei saanut opetusta PC-tietokoneiden käyttöön, ja kun kysyin kerran mitä *dossia* matematiikan laitoksen koneissa käytetään, oli vastas: *minulla on oma dossi!* Kas kun en tuotakaan tiennyt, että oikein ikioma! Nyt toki ymmärrän, ettei miekkonen ollut itse ohjelmoinut *dossiaan*, vaan että oli saanut sen jostakin, ja että hän tarkoitti omalla sitä, ettei käyttänyt *laitoksen tarjoamaa dossia.*, ja että oli konfiguroinut sen mieleisekseen räätälöimällä *AUTOEXEC* -eräajoa. Oppiakseni itse ymmärtämään ja käyttämään PC-tietokoneita tein radikaalin ratkaisun, ja istuin tietokoneen ääreen muutamaksi viikoksi, ja opettelin yötä-päivää -menetelmällä tarkkaan sen, miten *MS-DOS* toimii, ja opettelin kaikki sen internaaliset ja eksternaaliset käskyt ja ohjelmat. Vaikkei sanakirjoista ollut juurikaan apua, niin jotenkin homman ydin tuli selkeäksi ja kirkkaaksi. Järjestelmä oli ihmisen tekemä, ja sillä oli määrätynlainen rakenne! Tekstinkäsittelyyn oli saatavana systeemin mukana tullut **EDLIN** -ohjelma, ja bonuksena sai käyttöönsä **WordStar** -nimisen ohjelman, jonka käyttöliittymä ja käyttö oli erinomaisen hankalaa, ja sillä luotujen dokumenttien yhteensopivuus nykyohjelmiin on mysteerio. Noista ajoista oli ainakin se hyöty, että tuli opeteltua ainakin yksi käyttöjärjestelmä kunnolla niin, että oppi meni selkäyttimeen saakka. Siksi myöhemmin linuxin

rakenne tuntui niin yksinkertaiselta, ja tutulta. PC-tietokoneet olivat noihin aikoihin erittäin hitaita, ja niillä ei voinut tehdä mitään järkevää, ja grafiikka oli niissä perin alkeellista. Internetiä ei vielä ollut, ainakaan opiskelijoiden ulottuvilla, mutta näillä ensimmäisilläkin PC-koneilla pystyi kirjautumaan isoille tietokoneille, ja tekemään niillä samoja asioita kuin päätteelläkin. Tarvittiin vain **Kermit** -ohjelmaa. Vaikka yliopistossa oltiin, en kuullu siellä koskaan sanaakaan linuxista, vaikka se olisi ollut fiksumpi vaihtoehto opeteltavaksi systeemiksi. Myöhemmässä vaiheessa hankin oman tietokoneen, ja siinä käytin alusta pitäen ostamaani **WordPerfect 4.2** -tekstinkäsittelyohjelmaa, jota pystyi käyttämään myös hankkimani skannerin kanssa.

Kuvassa näkyvää Jyväskylän ylittävää siltaa ei vielä ollut kun itse taistelin taistelujani Mattilanniemen kolosseissa. Kuvassa näkyvät punatiiliset, navettamaiset rakennukset saavat kenties jossakin vaiheessa luvan hävitä, ja jotakin *upeaa* tulee tilalle, niinkuin aika. Jotenkin huvittaa kun saan vieläkin Jyväskylän yliopistosta *alumninumeroita*, joiden tarkoituksena on kerjätä ihmisiltä rahaa. Miksi maksaisin niille mitään, kun koko entinen työpaikkakin aiotaan hävittää sen taivaan tuuliin? Ei ole mitään paikkaa missä muistella entisiä aikoja. Toisaalta minulla ei ole minkäänlaista käsitystä siitä mihin ne kaikki, itsetärkeät laitoksen hörhöt ovat menneet. Ja olisiko tuolla nyt mitään väliäkään. C.S. **Peirce** ilmaisi tämän osuvasti sanomalla, että ihmiskunta on tullut vallan mainiosti toimeen ilman teknisiä vempaimia, tai tietorakennelmia, vaikka mukavathan ne ovat toki olemassa. Nykyään asiat ovat todella sekaisin, sillä puhutaan esimerkiksi älypuhelimista, ja yhdistetään näin tietämys laitteisiin, joita tietämyksessä voidaan käyttää – mutta joita ilmankin voidaan tulla toimeen. Ja laitteetkin vanhenevat, tai oikeastaan niiden käyttöön liittyvä infrastruktuuri rappeutuu. Esimerkkinä vaikkapa Nokian Harmattan -järjestelmällä varustetut puhelimet, joihin ei enää saa ohjelmapäivityksiä, ja joiden perusohjelmistoja ei enää kukaan kehitä. Ne ovat pelkkää kylmää ja kuollutta rautaa, sillä äly on ne jättänyt. Sama pätee puhelimiin yleensäkin, sillä aina kun uusi malli ilmestyy markkinoille, lopetetaan aiempien järjestelmäversioiden kehittäminen, ja vähitellen vanhat puhelimet kuolevat, ja menettävät älynsä. Kehitys etenee tavattoman suppeilla linjoilla, ja jos haluaa jotakin uutta ja turvallista, täytyy taas kaivaa kuvetta, ja heittää vanha roju menemään. Kertakäyttöinen maailma ja sen esineet eivät voi olla älykkäitä.

Ylläolevassa kuvassa vielä ripaus romantiikkaa, eli juuri se sama B-talo jossa rymistelin assistenttina useita vuosia. Pidin tätä kuvaa aikani kotisivullakin pitkiä aikoja, mutta nyt se nousee arvoon arvaamattomaan. Tuon talon yläkerrassa majailivat kissat, joiden aivoihin pujotettiin elektrodeja, ja tehtiin turhanpäiväisiä kokeita, joista ei ole kuulunut jälkeinpäin mitään. Ei kukaan ole sanonut tai kirjoittanut, että Jyväskylän Mattilanniemen B-rakennuksessa keksittiin se ja se, ja vielä sekin asia.

Mutta miltä Mattilanniemen huusku näytti sisältä – siis silloin kun minä, meinaan, siellä työskentelin. Ylläolevassa diasta vedostamassani kuvassa on todennäköisesti juuri se sama huone, jossa värkkäsin teostani *Pragmatismi ja amerikkalaisen filosofian traditio*. Huomaa, että tietokoneita ei ollut vielä pöydällä – vain mikrofilmilukulaite, ja joukko avattuja, paksunoloisia kirjoja. Niitä vilkuilemalla kirjoitustyö sujui. Noihin kultaisiin aikoihin minulla oli tapana kirjoittaa suoraan virheetöntä tekstiä, alusta loppuun. Kirjoitin koko ajan lennossa, ja juurikaan korjailematta tekstiäni. En tiedä oliko tuo

luovaa työtä, tai edes erityisen merkittävää, mutta on ainakin totta, että kukaan muu Jyväskylässä ei kirjoittanut samasta aiheesta, vaan siitä iänikuisesta marksismista ja sen todellisuudesta, tai sitten haideggerilaisesta filosofiasta, joka oli tavallaan hieman henkevämpää ja hienompaa. Amerikkalaisia pidettiin rahvaanomaisina ja vähän samantapaisina kuin meikäläisiä *persuja*. On totta, että Amerikka sai suuren osan lahjakkuuksistaan Euroopasta, ja erityisesti Itä-Euroopasta. Saksa ja Ranska olivat filosofiassa kovia nimiä, mutta myös englantilainen empirismi, jonka epäsuoria seurannasilmiöitä olivat behaviorismi - ja ylipäätään konkreettisiin asioihin keskittyvien tieteiden nousu. No niin, tuosta kaikesta on jo aikaa, ja voin sanoa, että en kykenisi tekemään toistamiseen sitä mitä tuolloin tein, koska nykyään teen luokattoman paljon kirjoitusvirheitä, ja ajatukseen ei tahdo pysyä kasassa.

Kouluvirasto

Mutta tulihan Jyväskylässä tehtyä toki muutakin kuin viisaustieteltyä. Olin nimittäin jonkin aikaa virastotöissä Jyväskylän kaupungin kouluvirastossa, ja nyt nimikkeellä *tilapäinen tutkija*. Selvittelin siellä lähinnä oppilaiden saamien arvosanojen jakaumia kaupungin eri peruskouluissa, ja tutkin asiakseni mm. kymppiluokkalaisia. Tämän homman ainut hyvä puoli oli se, että tuli koluttua tarkoin kaikki Jyväskylän peruskoulut -lukioita lukuunottamatta. Rehtorien suhtautuminen minuun riippui aivan täysin siitä, millainen aivokapasiteetti ja kotikasvatus kullakin näistä sattui olemaan, ja millä jalalla sitä olikaan tullut noustua ylös aamulla. Eräässäkin koulussa, jonne menin tutkimustani tekemään, esittelin itseni opetusviraston *tutkijaksi*, kuten minua oli käsketty tekemään. Rehtori ärähti, että vai muka oikein *tutkija*, sillä minähän olin sen mielestä pelkkä opetuspäällikön juoksupoika, ja pelle, jonka tämä oli lähettänyt kouluihin rehtoreita vakoilemaan, jotta voisi kutistaa taas kerran määrärahoja, ja supistaa tuntikehystä. Sitten se ohjasi minut jonnekin koulun takimmaiseen komeroon, jossa ei ollut edes ikkunaa, ja jossa lattiasieni haisi. Turha oli siis (ainakaan hänelle) esittää olevansa oikea tutkija, sillä nämä kuulemma olivat hänen mielestään ihan eri kaliiberin miehiä ja naisia. Eräässä toisessa koulussa rehtori oli makuuhuoneessa vehtaamassa jonkun nuoren pojan kanssa, ja sanoi punottaen, ja kalsareitaan nostellen, että entinen oppilas oli tullut käymään hänellä kylässä. No, mitäpä tuo minulle kuuluikaan missä nyt kukakin yönsä piehtaroi, ja kenenkä kanssa kulloinkin, omassa kotonaan. Muistan, kuinka kaikenlainen huumori oli kouluvirastossa täysin kiellettyä, ja sitä se oli varsinkin koulutustilanteissa, sillä niissä tuntui olevan tärkeintä, että jokin *systemi* toimii, ja vähemmän tärkeää se, mitä itse kullakin on pääkopassaan. Kunhan vain *ruutta* on toiminassa! Jos joku psykologi esimerkiksi avasi jossakin koulutustilaisuudessa leveän, raa'annäköisen suunsa, tuli tilapäisten työntekijöiden olla hiljaa, sillä heillähän ei ollut todellisuudessa mitään merkitystä, ja heitä ei ollut edes olemassa. Työvoimatoimisto oli heidät

puoliväkisin tuputtanut virastoon painolastiksi ja ristiksi. Ei haitannut vaikka juuri hetkeä aikaisemmin oli pyydetty jokaista esittämään täysin vapaasti uusia, raikkaita ideoita, ja vaikka oli kaikin voimin kevennetty tunnelmaa ontuvilla kaskuilla. Kun hehettely laajeni aaltomaisesti kuuntelevassa rahvaassa, sitä jotenkin luuli, että nyt se saatanat olivat viimeinkin päässeet pahimmista ahdistuksistaan, mutta kyseessä olikin eräänlainen uusien ideoiden mielikuvituspeli, jossa esitettiin (hymyillen ja vapautuneesti) esimerkiksi sitä, että jokin roskakori tulisi siirtää käytävästä eteiseen, tai toivottiin haltioituneesti tapahtuvaksi jotakin vastaavaa ihmettä. Ei puhettakaan siitä, että olisi esitetty, että joku luonnevikainen työntekijä pitäisi potkia ulos talosta ilmapiiriin parantamiseksi, ja että pitäisi palkata hänen sijalleen joku pätevämpi, ja ennekaikkea: täyspäisempi. Tai että laitoksen juoppo johtaja olisi toimitettava hoitoon, ja varhaiseläkkeelle. Mutta niinhän se aina on, ja on aina oleva, että edistys ja kehitys ovat aina pelkkää *draamaa*, jonka taustalla ei tapahtu mitään todellista, ja että kuolemakin on tapahtuma, joka näytellään mahdollisimman hyvin, hautajaisineen kaikkineen. Ja millä helvetin tavalla joku kouluvirasto voisi ylipäätyään kehittyä, kun jo sen korkein johto oli jämähtänyt viime vuosisadalle. Ei saanut nauraa vaikka joku marakatin näköinen, hintelä apulaisopetuspäällikkö viritteli maasäteilylaitteitaan työhuoneeseensa ja viraston muihin tiloihin. Missä nyt kenelläkin sattui viiraamaan. Työhuoneeni oli, tietenkin, mahdollisimman pieni, ja sijaitsi rakennuksen alakerrassa. Me, jotka olimme tilapäisiä työntekijöitä, olimme tuossa talossa eräänlaista parialuokkaa, ja vaikka meille oltiinkin lähes aina näennäisen ystävällisiä ja hymyileviä, niin ei meitä otettu vakavasti. Toisaalta tämä ei häirinnyt, sillä työ itsessään oli kevyttä, ja sehän se on aina se pääasia – hommassa kuin hommassa. Suomi on aina toiminut samalla tavalla, ja täällä vaikuttaa vahvana Venäjän aikainen byrokratia, jossa voi aina päätyä, hyvällä onnella, salaneuvokseksi, tai todelliseksi salaneuvokseksi saakka, tai jäädä sitten sinnittelemään kolleginasessorina. Hi-hi-hi-hii! Onnellisen pökertyneinä.

KTL

KTL muistutti suuresti kouluvirastoa *henkensä* puolesta, vaikka suurin osa sen työntekijöistä oli olevinaan ihan oikeita tutkijoita, jotka työskentelivät pääasiassa projektiluontoisen rahoituksen turvin. Kaikki tilapäiset assistentit oli koottu ylläolevan rakennuksen suureen päätyhuoneeseen, jonka ikkuna näkyy kuvassa vasemmalla. Työtilat oli eristetty toisistaan sermein. Ikkunoista oli todella hyvä näköala harjulle, jossa tuli tarkkaltua variskolonian elämää, ja sen yhteenottoja harakkain kolonian kanssa. Ikkunoista näki erinomaisen hyvin linja-autoaseman suuntaan, jossa oli meneillään rakennuksen korjaustyö. Erityisesti mieluisasti seurattavana hahmona siellä oli *rukkasmies*, joka ei näyttänyt tekevän koskaa mitään

hyödyllistä. Pyyhkäisi vain välillä rukkasellaan nenäänsä, ja jatkoi seisoskeluaan, ja riiputti rukkasiaan. Rakennuksen alakerrassa oli ylioppilasruokala, jonka sapuskat maistuiivat iänikuiselle laitosruualle, ja jossa niin sanottua *salaattia* sai ilmaiseksi. Hienoksi hakattua kaalia. Rakennuksen kellariin oli koottu tutkijoiden raportit ja muut tarvikkeet, ynnä tutkimussälää - ja ainakin kerran ne vietiin (minun siellä ollessani) suoraan kaatopaikalle. Otin talteen hieman virallista konekirjoituspaperia, ja pari tyhjää magnetofoninauhaa, koska siten sai ainakin jotakin takaisin kiertoon. Vuosien tutkijatyö, sanoisin, meni siinä täysin hukkaan, mutta tuskin mitään kuolematonta. Muistan myös kun siellä järjestettiin kerran pikkujoulut, jossa muuan tavallisesti niin yrmeä, ja lähinnä äreän simpanssin näköinen tutkija, opetti innoissaan (ja koko ajan jakohammashymyään hymyillen) *sambaa*, ja tunnelma näytti työntekijöiden keskuudessa kerralla vapautuvan. Kaikki näyttivät hymyilevän, ja jotkut jopa halailivat toisiaan, ja tanssivat sitten vallan innoissaan sambaa. Olihan opettaja antanut ymmärtää, että tanssin perusliikettä piti verrata eräisen toiseen liikkeeseen, joka ei ollut tanssia - ja ajatella sitä tanssiessaan. Sen sanottuaan miekkonen hymyili ja odotti kaikkien ymmärtävän sanottuun liittyvän hauskuuden. Minäkin harjoittelin vielä kotonakin samaisena iltana samban askeleita, koska kuvittelin, että vihdoinkin laitoksen historiassa olisi avautunut täysin uudenlainen freedom-luku, ja että todellinen demokratia ja tasa-arvo olisi tullut jäädäkseen. Pian pantaisiin varmaankin myös palvelimet sambaamaan, kuten näin myöhemmin kirjoitettavan eräässä tietokonelehdessä. Kun sitten maanantaina näin kyseisen sambanopettajan, aloitin sen kanssa heti (omasta mielestäni luontevan) keskustelun sambasta. Olihan uusi aika viimeinkin koittanut. No, mies antoi ymmärtää, sangen ynseänä ja nyreänä, että nyt on sitten taas koittanut se arki, ja että nyt jokaisen piti palata takaisin ruotuun, sillä eihän se nyt sopinut, että *tilapäiset* olisivat samalla tavoin hilpeitä edes vapaa-aikanaan kuin vakinaiset arvohenkilöt irroittelessaan. Vanha, äreä, ja vallankipeä simpanssi oli palannut taas kehiin. Siihen se sitten loppui minun sambakauteni. Töissä minun tehtävänäni oli yrittää kerätä tausta-aineistoa lukiotutkimusta varten, jolla pyrittiin luokattomaan lukioon. Enhän minä oikein tainnut tuota oikein osata, sillä luin kaikkea, mitä vaan kirjastosta löytyi, ja käänsin suomeksi lähes kaiken mitä eteen sattui, kuten israelilaisen tutkimuksen hampaidenkaivelun yhteydestä psykooseihin, mutta oli niissä mukana myös ihan oikeita tutkimuksia. Huvittavin episodi sattui kun olin ensimmäisiä päiviä töissä, ja kun nuo alati niin hilpeät ja riemukkaan reippaat ammattiyhdistysihmiset tulivat esittelemään omia liittojaan. Tarjolla oli kaksi vaihtoehtoa, eli vasemmistolainen ja oikeistolainen. Koska vasemmistolainen assistenttiliiton mies oli minusta hilpeämpi ja rennompempi kuin se oikeistolainen, eli se minun aina asiallinen ja jämeä pomoni, päätin liittyä assistenttilittoon, josta en sen koommin sitten kuullutkaan mitään. Pomoni närkästyi. Mutta totuus liitoista paljastui vähitellen. Oikeita assistentteja olivat näet *vakinaiset*, jotka eivät siis olleet minun kaltaisiani *tilapäisiä virastotyöntekijöitä*, ja näitä oikeita, lannanhajuisia assistentteja, kiinnosti vain jäsenmäärän kasvattaminen, mutta rupusakin asioiden hoito sai sitten jäädä herran haltuun. Ja jäikin. Ja lopulta kai koko virastotyöntekijäsysteemi purettiin, tai keksittiin sen sijalle joku yhtä älyvapaa järjestelmä.

Jyväskylän kaupungin rakennustoimisto

Olin yhden kesän ajan töissä Jyväskylän kaupungin rakennustoimiston alaisena Keltimäen kaupunginosassa, jossa tuli hierottua nupukiviä kuvassakin näkyvään paikkaan. Keltinmäkihän oli se paikka jossa *Laura Vou* vietti ainakin pienen osan lapsuuttaan, ja varmaankin juuri hänen äänensä kaikui kerrostalon pihalla yli muiden, ja valmisti siten häntä iskelmäartistin uraa varten. Aina kun kuulen leikkivien lasten ääniä kaupungissa kerrostalojen välisissä kuiluissa, erotan kimakan mökän joukosta aina jonkun leikkivän lapsen äänen, joka on muita läpitunkevampi, ja ajattelen, että siellä se tuleva iskelmälaulaja treenaa työvälinettänsä. Saattaa hudahtaa muille: *Nyt syödään barbikeittoa!* Hyvin näyttää nupukivetys säilyttäneen muotonsa hyvin, mutta minähän jyräsinkin tuota kohtaa kauan ja hartaasti jyräkoneella - ennen nupukivien asettelua – ja kaikki tämä ilman mitään koulutusta tai ammattitaitoa. Kuvassa näkyvä suora ja kapea tie vei kenraali **Meriön** asunnolle, ja koska hän oli tuolloin ilmavoimien komentaja, oli tuo kapea tie hyvin pohjustettu ja asfaltoitu, ja varmaankin aina myös ensimmäisenä talvisin aurattu. Kuvassa näkyvä kauppaliike oli jo tuolloin olemassa, ja sitä vastapäätä sijaitsi työmaakoppimme, jossa pelasimme aina kahvitunnilla *tuppea*.

Keltimäen katutyöporukka vietti, töiden loppumisen kunniaksi, kostean saunaillan läheisen ylioppilasasuntolan yläkerrassa sijaitsevassa saunassa. Otaksuisin, että kyseessä oli jompikumpi kuvassa näkyvistä rakennuksista. Jollei näin olisikaan asianlaita, niin ei se mitään, sillä mitä vitun merkitystä asialla nyt enää on. Kelvatkoon siis nämä kuvassa näkyvät rakennusvaihtoehdot. Viina virtasi ja vallitsi suuri yhteiskuntaluokkien välinen harmonia. Työläiset ja opiskelijat olivat yhtä kontreettisella, ja erittäin alkoholinhuuruisella tasolla. Öristiin siinä tuttavallisesti, ja sitten monet niistä lähtivät saunan jälkeen kapakkaan, ja minä taas kotiin. Asiaan kuuluu ehdottomasti se, etten ole sen koommin ollut missään yhteydessä tuohon juhliwaan joukkoon, vaikka oltiinkin melkein veriveljiä.

Voionmaan koulu

Olin muutamia kertoja opettajain sairauslomansijaisena muutamalla Jyväskyläläisellä peruskoululla, kuten kuvassa näkyvällä, nyttemmin jo lakkautetulla, Voionmaan koululla. Minulla oli noihin aikoihin melkein kalju päänuppi, josta oppilaat huomauttelivat kevyesti ruokalan jonossa, että *kevyt kenttäperuukki* on poikaa. Pahin luokka opetettavaksi oli kymppiluokka, joissa oppilaat saattoivat kävellä kesken kaiken ulos, ja jotkut paukuttivat pulpetin kantaa, ja hokivat jonkinlaista, hottentottimaista *sökösössönsöötään*. Sisälukutaito oli monilla heikonlaista, ja motivaatio nollassa. Tuntui, että joku oli vain käynyt notamassa kaupungilta jostakin kadunkulmasta joukon satunnaisia nuoria, ja tuonut heidät sitten luokkaan. Elokuviissa ja opettavaisissa televisiosarjoissa nimenomaan joku nuori opettaja saa heti kontaktin tällaisiin, ja viimeistään keväällä ne osaavat vaikkapa tanssia paremmin kuin kukaan, tai ovat opetelleet jonkun muun taitoa vaativan esityksen. Koko koulu muuttuu inhimilliseksi ja kaikki mahdolliset luokkaerot katoavat kuin taivaan tuuliin. Minä en ollut tuollainen opettaja, vaan otin aina ennen koululle menoa pari rauhoittavaa. Seuraava osoite ainakin minun opettamilleni lättähattunuorille olisi, luonnollisesti, vankila. Kun monet niistä olivat samankokoisia kuin täysikasvuiset miehet, ei niille pelkkää sana olisi riittänyt, tiukan paikan tullen. Jollakin tunnilla saattoi osa luokasta yksinkertaisesti marssia ulos, ja mökätä mennessään: *Vittu täällä mitään ole!* Voimaa siis oli, muttei järkeä. Vakinaiset opettajat kehoittivat minua *pätkimään niitä vapaasti turpaan*, koska sijaisia ei olisi moisesta syytetty, kuten vakiporukkaa. Jäipä muuten pätkimättä, mutta kuten jo mainitsin, otin aina varmuuden vuoksi pari pilleriä rauhoittavaa ennen jokaista koulupäivää. Myöhemmin KTL:ssä kuuntelin kateellisena kuinka eräs hemmo keroi nostelleensa lyseossa poikia seinälle, kun nämä mökäsivät jotakin, mutta se oli melkein kaksimetrinen kaveri, ja hartiat leveät kuin ladon ovet. Sellaiselle miehelle koulupoikien seinille nostelu on helppo nakki. Eipä silti, olisivat ne minunkin kanssani joutuneet tiukoille, mutta kun tuollainen rehvastelu ei ole ollut minulle koskaan luontaista. Ainut mikä näiltä sälleiltä sujui, oli kankea raamatunluku, jota ne mielellään mongersivat jonottavalla äänellään. Ajattelin silloin, ja ajattelen vielä nytkin, että ainakin puolet väestöstämme on tosiasiaa lähinnä heikkolahjaisia, noin siis *Gaussin* käyrän perusteella, ja sen kyllä huomasit. Kymppiluokan veljet edustivat siis Suomen kansaa paremmin kuin hyvin. Ymmärtää että joku persukansanedustaja, joka kompuroi ja kompromenttoi itseään milloin

missäkin, on nimenomaan juuri tällainen kymppiluokkalainen. Lahjakkuuden jakautumiskäyrä viittaa vahvasti siihen, että joka toinen vastaantuliija kadulla on näillä heikommilla eväillä varustettuja kansalaisia, ja että todella fiksuja kävelee vastaan vain aniharvoin. Ajatelkaapa sitä!

Kypärämäen koulu

Tulipa oltua sairaslomansijaisena myös ylläolevassa Kypärämäen koulussa. Sieltä muistuu mieleeni pari tapausta. Toinen oli se, että musiikkitunnilla opetettavana olivat sillä kertaa itkuvirret, ja niinpä annoin luokalle niistä näytteen. Käteen vain nenäliina, ja käsi poskelle, ja kyllähän se jo siitä itkuvirsikin urkeni. Sitten joku tyttö pyysi viattomalla äänellä lupaa harjoitella huilunsoitonläksyjä, ja heti luvan annettuani luokan täytti sekava nokkahuilujen vinkuna. Sanoin niille, että jos minulle soitatte, niin riittää jo, ja että harjoittelisivat mielummin siten kotona, kaikessa rauhassa. Tunnin ehtiessä loppupuolelle meteli luokassa yltyi, ja sanoin, ettei kukaan pääsisi pois luokasta jollei olisi aivan hiirenhiljaista. Joku yritti sanoa, että pitäisi ehtiä koululaiskuljetukseen, mutta olin tinkimätön, ja pian luokassa oli todella hiirenhiljaista. Toinen tapaus liittyy siihen, että minu piti mennä poikien kanssa jääkiekkoa pelaamaan. Minulla ei ollut luistimia, joten ne huusivat minut erotuomariksi, mutta sehän meni ihan lekkeripeliksi, koska en tunne lainkaan jääkiekkosääntöjä. Mutta ne uskoivat ihan tosissaan, että opettaja osaa kaiken. Konkreettinen tilapäisopettajan tilanne oli kuitenkin aina se, että ainut aviisi jota saattoi käyttää oli lukujärjestys ja nippu epämääräisiä papereita vakinaisen opettajan lokerossa, ja niistä sitä sitten piti repiä tarinaa. Suurin osa oppilaista oli kuitenkin kilttejä, sillä murrosikä murheineen oli vasta tulollaan. Opettaja oli kuitenkin vielä se kunkku, joka sanoi milloin pelut pieniä olivat.

Kukkumäen näkövammaisten koulu

Eräässä vaiheessa oli töissä Kukkumäellä näkövammaisten koulussa, jossa tuli opeteltua lukemaan kohokirjoitustakin, ja kirjoittamaan näkövammaisille tarkoitettulla kirjoituskoneella. Lapset opettivat minulle myös miten orientoidutaan pimeässä, pelkän kaiun varassa, ja opinkin liikkumaan varsin hyvin. Taidosta on hyötyä erityisesti maalla, jos ei halua syytellä koko ajan valoja. Suunnistautuminen on helppoa kunhan vain tietää (miehellään etukäteen) esineiden summittaisen sijainnin. Aika monasti työ tuolla oli yötyötä. Osa oppilaista oli yölläkin valveilla, mutta ne osasivat piiloutua taitavasti, ja kuulivat varmasti valvojan tulon jo pitkän matkan päähän. Koulussa oli joitakin sivareita töissä, ja mieleen on jäänyt niiden aina epäsiisti kämppä, ja vetämätön asenne. Luulisin, että olisin voinut jopa jäädäkin kouluun töihin koko loppuiäksi, jollei tuo palkka olisi ollut niinkin huono kuin se oli. Täällä työskentely vaikutti myöhemmin siihen, että yritin suunnitella näkövammaisille orientoitumiskarttoja. Siitä ei tullut mitään, vaikka kävin esittelemässä ideoitani Helsingissä niiden pääpaikalla, omalla kustannuksellani. Joskus se vain on niin, että teitpä mitä tahansa, niin mistään ei ala lohkeamaan.

Kansalaisopisto

Ylläolevassa kuvassa näkyvässä, Jyvälän Settelementtiyhdistyksen Kansalaisopistossa, suoritin niin sanotun rehtoriharjoittelun, joka pätevoitti hakemaan kansalaisopiston rehtorin töitä. Suurin osa tästä harjoittelusta oli käytännön osallistumista erilaisiin ryhmiin, ja niinpä sitä tuli opeteltua näyttelemistä, sekä pirtanauhan tekoa, ja salaa piereskelyä Kortepohjan joogassa. Lauloin kuorossa antaumuksella bassoa: *taas saapuvi aamu, taas saapuvi aamu!* Ja näyttelin näytelmässäkin, mutten saanut rengin osaa, joka sanoi: *taisi tulla vieraita kun rintrinki rämähti!* Sen sai joku homovempula. Tiedä häntä millaisen näyttelijän maailma minussa menettikään. Tehtiin siis iltaisin kaikkea sitä mitä kansalaisopistossa tavataan tehdä. Lopuksi järjestettiin loppukuulustelu muistaakseni Lohjalla, tai jossakin vastaavassa paikassa, jossa siitä selvinneet julistettiin päteviksi rehtoreiksi. Kaikkihan tuon *tutkinnon* toki läpäisivät. Kaikesta jäi kuitenkin sellainen maku etteivät kansalaisopiston opettajat olleet oikeita opettajia, vaan että he olivat kaikki amatöörejä. Esimerkiksi vieraita kieliä ei opetettu minun mielestäni oikein, tai tehokkaasti, vaan mentiin yli siitä missä aita on matalin. Kyllä sillä kieliopillakin on oma merkityksensä kielenoppimisessa, erityisesti saksankielessä, joka on niin man järjestelmällistä, niin man järjestelmällistä. Myöhemmin saatoin itsekin huomata että saadulla kieltenopetuksella ei voinut selvittää esimerkiksi turistimatkoilla ja avuksi piti ottaa elekieli. Muistan kun kerran sain tilaisuuden matkustaa Kreikkaan, lähellä Ateenaa olevalle saarelle, jossa esimerkiksi englannilla tai saksalla ei ollut mitään tekoa, koska ihmiset osasivat vain omaa, enemmän tai vähemmän paikallista murrettaan, tai turkkia. Koetin urkkia siellä eräältä lautan miehistön jäseneltä, että tunsiko tämä Aristotelesta. Se vastasi, ettei ollut heidän kylän miehiä. Olisi pitänyt ymmärtää, että sikäläisten tietotaso oli alhainen, ja että Aristoteles oli kai yleinen etunimi. Kreikkaa varten olisi pitänyt opetella kreikankieltä, ja Italiaa varten taas italiankieltä – ja sittenkin sitä olisi oltu niin ulkomaalaista, niin ulkomaalaista. Syy miksen jäänyt tähän settlementtityypiseen opistoon pysyvästi oli se, ettei avoimia paikkoja ollut, ja koska rehtorin odotettiin olevan kirkollinen persoona, ja mielellään jonkinsortin uskovainen.

Luin tuossa äsken lehdestä, että joku on yrittänyt polttaa Jyvälän kansalaisopiston, ja siinä se olisi taas hävinnyt paikka jossa itsekin taistelin päästäkseni kansalaisopiston rehtoriksi. Ja pääsinkin, mutta aika oli jo hyvää vauhtia menossa kansalaisopistolaitoksen ohi. Ennenvanhaan *hesarissa* oli kymmenittäin työpaikkailmoituksia, joissa haettiin rehtoreita, vaan eipä ole enää. Niin se aikaa kulkee kulkuaan. Kuvassa seisoskeleva ukko on tuskin tekojaan ihaileva pyromaani, vaan aivan tavallinen, seniili vanhus, joka jo lapsena töllisteli tulipaloja, jos niitä vain missä oli. Jos elettäisiin edelleen vanhoja aikoja, saisi ukko osallistua sammutustöihin, mutta nykyään se ei enää käy.

Enterpreunerina

Yrittäjänäkin on tullut oltua. Olin hankkinut virastotyöntekijänä ollessani skannerin, koska halusin digitoida koneella kirjoittamani tekstit, ja toteuttaa väitöskirjani tietokoneessa. Huomattakoon, että nettiä ei ollut vielä käytettävissä. Kuvittelin, että tekstien skannauksessa riittäisi töitä tulevaisuudessakin,

kun kaikki vanhat konekirjoitustekstit pitäisi siirtää tietokoneelle. Skanneri oli noihin aikoihin todellakin sitä uusinta uutta, ja eräänlainen ihme, ja siksi kuvassa näkyvä laite maksoi yli kymmentuhatta markkaa. Nykyäänhän vastaavanlaisia saa muutamalla kymmenellä eurolla. Sitten tuli lama, ja skannaustyöt loppuivat, ja maksuja tehdyistä töistä sai periä kissojen ja koirien kanssa. Ei sitä tajunut, että meneillään on taloudellinen romahdus, ja että pian kaatuisivat pankit ja suuretkin firmat. Kun starttirahaa enää jatkettu, jäin tavallaan tyhjän päälle. Koska kuitenkin halusin tehdä jotakin hyödyllistä, olin tekemisissä *Keski-Suomen keksijöiden* yhdistyksen kanssa, ja ideoin orientoitumiskarttaa näkövammaisille, jossa kartta olisi poltettu solumuovipaperille, eli kartta olisi kohokuvana paperin pinnassa. Keksijät olivat mielestäni kuitenkin yhdistyksineen (ja ilmankin) täysin perseestä. Kun minulle tarjottiin yhdistyksessä kasöörin hommia, ja sitäkin ilman palkkaa, liukenin pikkuhiljaa koko hommasta. Tuli silti ehdittyä osallistua siihen ja tähän, ja tehtyä paljon töitä ilmaiseksi, ja käännettyä jopa **CadKey** -ohjelman manuaaliakin, mutta kun rahaa ei näkynyt missään, alkoi motivaatiokin kadota taivaan tuuliin. Vaikka: eihän minusta olisi yrittäjäksi ollutkaan.

Asuin kuvassa näkyvän rakennuksen vasemmanpuoleisen ikkunan kohdalla yläkerrassa joitakin aikoja enterpreunerina ollessani. Alakerrassa oli tuolloin kauppa. Vastapäisessä talossa oli jehovantodistajien valtakunnansali, ja on kai vieläkin. Oli se vaan aikaa sekin, kuten monet muutkin ajat. Viimeiset päiväni Jyväskylässä vietin juuri tuossa talossa, ja kun sieltä kerran pääsin, en katsonut taakseni, ja talon silhuetti katosi ikäänkuin itsestään kulman taa.

Alkumatka

Jossakin vaiheessa etsin uusia suuntaviivoja tekemällä silloisilla laitteillani *Alkumatka* -lehden, ja osallistuin myös perustavaan kokoukseen, jossa tarjottiin pelkkää kuumaa vettä. Lehti oli ilmestynyt jo aikaisemminkin, ja se tuntui olevan edelleenkin vankasti vasemmistosissien käsissä. Tuskalla ja työllä sain prosessoitua ensimmäisen lehden rivikirjoittimella, ja olihan se aika alkeellisen näköinen, myönnettäköön. Vaikka kuinka koetin inttää niille, että ensimmäisen lehden ulkoasu johtui kirjoittimesta, ja että **VAIKKA** tämä ensimmäinen lehti on näin groovin näköinen, niin hyvillä ohjelmilla ja tulostimilla pystyy niistä jatkossa tekemään paljon parempia. Mutta kun ihminen näkee vain sen mikä on hänen nokkansa edessä, niin tämä lehti jäi ainoaksi, ja lienee ollut kommareille pettymys. Kävin myös noihin aikoihin eri paikossa tarjoamassa manipuloitujen kuvien palvelua Jyväskylän kaupungin alueen lehdille, mutta turhaan, sillä niissä sanottiin, etteivät ne tule koskaan tarvitsemaan omissa lehdissään muunneltuja kuvia, ja jos he niitä tarvitsevat, osaa heidän vakinainen henkilökuntansa niitä tehdä. Paskat ne mitään osaavat – vieläkään. Pyrin myös hädissäni toimittajaksi *mullibladettiin*, ja tein sitä varten niille pari neliöartikkelia, kuten jutun **Franklin** logoterapiasta, mutta sekin projekti jäi ikäänkuin itsessään pois kuvioista. Eihän minusta olisi tullut hyvää toimittajaa.

Hankasalmen raittiussihteerinä

Tämä oli varmankin kummallisin homma jossa olen ollut mukana. Minä, joka noihin aikoihin en totisesti sylkenyt lasiin, toimin Hankasalmen kunnassa sosialitarkkaaja-raittiussihteerinä, ja saamani työtodistuksen mukaan hoidin tämän vaativan homman hyvin. Tuolloin kunnantaloa vastapäätä sijaitsi vielä puinen rötiskö, jossa oli kapakka, joka ei pitänyt käytännössä mitään ikärajaa. Hoitelin siis sosiaalitapauksia, eli rahaa jaettiin, mutta minun piti myös kerran vuodessa tarkistaa alkoholitarjoilutilanne kunnassa, eli käydä paikoissa, joissa myytiin keskiolutta. Sitten piti järjestää konsertteja, ja muistan kun järjestin yhden, jossa **DJ Nite** soitteli levyjään. Muutaman viikon kuluttua tämä tiskijukka peräsi palkkiotaan, ja pakkohan se oli sille maksaa, vaikkakin jälkikäteen. Jossakin vaiheessa asuin Hankasalmen aseman lähellä sijaitsevassa puutalossa, jonka vieressä on palvelutalo. Jos minun NYT pitäisi valita, menenkö toista kertaa Hankasalmelle töihin, olisi vastaus ehdoton ei. Asiat ovat siellä vain liian lähekkäin, eli henkilökohtaisuudella ja yhteisyydellä ei ole juurikaan eroa. Otetaanpas esimerkki. Muistan kun sain siellä asuessani samaisessa puutalossa asuvalta kunnansihteerin työltä ilmaiseksi nymfikakadun, ja sille ison, minkkiverkosta tehdyn häkin. Kun sitten asuin myöhemmin Jyväskylässä Keihäskadulla, tuli Madame eräänä päivänä sinne hönelön tyttärensä kanssa soittamaan ovikelloa. Tyttärellä oli tyypillinen, sairaan ihmisen ilmeetön naamio kasvoillaan, ja se oli jotekin onnistunut jallittamaan vanhan leidin mukaansa tälle ristiretkelle. Madame aloitti vierailun huutamalla rumalla äänellään, ja väitti kivenkovaan, että olin vienyt hänen tyttäreltään linnun ilman lupaa, ja että hän halusi ihan henkilökohtaisesti nähdä millainen niljake olin. Nymfi oli jo kuollut, erinäisten ikävien sattumusten seuraamuksena, ja häkissä oli vierailuhetkellä pari undulaattia. Sanoin, että jos he niin välttämättä haluaisivat, he voisivat viedä häkin mukanaan, lintuineen kaikkineen. En ollut juuri tuolla hetkellä elämäni vedossa, koska ei ollut työpaikkaa, ja ulosottomiehet roikkuivat kannoilla, ja oli kaikenlaista muutakin murhetta. Entinen eukkokin paahtoi täydeltä laidalta, ja toivoi kuolemaani. Se oli usuttanut omat sukulaiseniakin kuoroonsa mukaan ulvomaan: pane se saatana tiukoille! Niin sanotut ystävätkin olivat kääntäneet selkensä, niinkuin ne nyt tapaavat tehdä. Ei siis ollut otollinen hetki yhtään millekään, ja tämäkin oli viimeinen, ja täysin käsittämätön pisara muutoinkin niin perin täydessä lasissa. No, häkki lintuineen jäi minulle, koska se on sentään puolitoista metriä korkea, ja yli metrin leveä, ja jostakin syystä se minulla vieläkin. Ei Madame enää muistanut että olin ollut hänen kolleegansa kunnanvirastossa, ja että meillä oli ollut useita rattoisia keskusteluja, ainakin minun muistaakseni. Oli kai tullut niin seniiliksi ettei enää niitä muistanut, tai ei halunnut muistaa, kun siinä oli ollut mukana sitä kömpelöä, vanhan, jo kulahtaneen naisen hakkailuakin. Hamusi näet silmät verestäen nuorempia pukkeja.

Hieman myöhemmin sen tyttö kuoli sitten mömmöihinsä, ja olihan se ollut ennenkin aika omituinen. Sellainen lyhyt, ja tanakka työnhöpelö. Kun tämänkin jutun kertoo tässä näin, vaikuttaa juttu täysin epäuskottavalta, että joku entinen kunnansihteri ajaa johonkin kaupunkiin, ja alkaa siellä huutaa jonkun asunnon ovella. Sellaisia nämä ihmiset nyt kuitenkin ovat, omimmassa olemassaolossaan. Kauna se on joka kannattaa.

Kankaan paperitehtaalla

Eräänä kesänä olin töissä Kankaan paperitehtaalla, ja ajelin siellä tavaroita pienellä trukilla, jossa seistiin masiinan takana olevan, pienen lipan päällä. Tarkoituksena oli kerätä tavaroita rekkoihin tietyn toivelistan mukaan. Homman pomona oli 45-vuotias ylikersantti, tai joku luutnantti nyt kumminkin. Täysi eläke päällä, ja sitten tämä tehtaanhomma päälle. Veistelin siellä pienen ryhmän ukkoja, jotka nimesin *Ryhmä neljäksi*. Luulisin, että ne ovat lakkauttaneet tuonkin tehtaan, ja mikseivät olisi. Kasvaahan se eukalyptus ulkomailla nyt paljon nopeammin kuin mänty tai kuusi, ja niissä maissa ei olla niin tarkkoja minkään suhteen.

Ruth

Muutamaa viikkoa ennekuin lähdin lopullisesti Jyväskylästä Rautavaaralle olin töissä jonkin aikaa *Ruthin leipomossa*, joka sijaitsi kuvassa näkyvän kahvilan takana olevissa rakennuksissa. Valokuvaa tuosta leipomosta minulla ei ole, ja sen paikalle on rakennettu kokonaan uusi rakennuskompleksi. Muistelen, että se olisi ollut valtaosin puinen rakennus. Halusin tavallaan kokeilla vieläkö minusta olisi tavallisiin, rasvanahkaiseihin hommiin. Kummallisimmin tapaamani henkilö siellä oli muuan alakäinen poika, joka teki aivan miesten hommia, ja oli ihan oikeasti erittäin kova työmies. Se kai asuikin leipomossa, ja leipomo, peltien pesuineen sun muineen, oli sille koko elämä. Koulussa se ei enää käynyt lainkaan, ja mitäpä se olisi siellä tehnytään. Jättyädyin kuitenkin pois töistä, koska työ oli minulle erittäin raskasta, ja koska en yksinkertaisesti enää jaksanut tehdä tuonkaltaista ruumillista työtä. Pian pääsin kuitenkin lepäämään kansalaisopiston rehtoriksi Rautavaaralle, joka oli suuri erehdys, mutta enhän minä sitä voinut etukäteen tietää.